

---

Kötő Áron

## AZ ABLAK

SZEREPLŐK:

EGYIK  
MÁSİK  
NŐ  
HALLGATAG  
DUMÁS  
MŰVEZETŐ  
MACSKAARCÚ

*(Elemlámpa fénye a sötétben, Egyik, Másik érkezik)*

EGYIK Nem látni semmit.

MÁSİK Az nem fontos.

EGYIK Beverem az orrom.

MÁSİK Egy ideig nehéz. De majd alkalmazkods.

EGYIK Mihez?

MÁSİK Mihez, mihez... Ehhez itt, ni!

EGYIK A sötétséghez?

MÁSİK Három hete kérvényeztünk villanykörtéket. Azt mondják, nincs rá keret.

EGYIK És akkor mit csináljunk?

MÁSİK Amit ilyenkor szokás. Dolgozunk!

EGYIK Mégis, mit?

MÁSİK Jól jegyezd meg, édes fiam, itt nem szeretik a kérdezősködést! Megfizetnek, vagy nem fizetnek meg?

EGYIK Hát... Megfizetnek.

MÁSİK Na, ugye! Ilyenkor gondolj azokra, akik ugyanezt éhbérért teszik. Irigylésre méltó helyzetben vagy, fiam, irigylésre méltó!

EGYIK Mintha lassan körvonalazódna...

MÁSİK Mondtam én, hogy majd hozzászoks.

EGYIK Csak világosodik...

MÁSİK Az ugyanaz! Na, dolgozzunk serényen!

EGYIK *(bizonytalanul)* De nincsenek körülmények...

MÁSİK El lehet innen menni! Tessék, ki lehet szállni! Százan jönnének a helyedre!

EGYIK Igaz... Végül is, én engedtem a csábításnak, és helyeztettem át magam ide. Kreatív szerettem volna lenni. Kezdeni valamit az életemmel, maradandót alkotni. Mert, ahonnan én jövök, ott sematikus volt. Unalmas, viszont tiszta és világos. Mindent egyszerűen át lehetett látni. Rendezett bútorok, azok a szép, hatalmas ablakok...

MÁSİK Ne higgy a csillogásnak, az mind illúzió. Illúzió! A valóság itt van, ni! Ez még csak az első napod minálunk. Bele fogsz rázódni! Hamarosan! Mindenki belerázódik.

EGYIK És én miért lennék más, ugye?

MÁSİK Mindenki lelkesen jött ide. Túl lelkesen. Aztán beletörődtek.

EGYIK Pedig kívülről ez is olyan hely, ahova érdemes bejutni. Mint egy úrsikló, komp az ígéret földjére, ahol álmainknak semmi és senki nem szab határt, a cégér messziről hívogat...

MÁSİK Illúzió, illúzió...

EGYIK *(nem figyel rá)* ...szabad akaratunk és kiteljesedésünk laboratóriuma!

MÁSİK Étye-petye...

EGYIK *(egyre erőteljesebben)* ...milliókat szólíthatunk meg a józanság és a ráció hangján!

MÁSİK Csendesebben... még meghallják...

EGYIK *(tüzesen)* Hadd hallják! *(Kissé elgondolkozva)* Miért ne hallhatnák?

MÁSİK *(majdnem suttogva)* Mert dolgozunk... Elvonod a figyelmünket.

EGYIK Itt... Mások is dolgoznak?

MÁSİK *(ugyanúgy)* Igen, majd megismered őket.

EGYIK És zavarok.

MÁSİK Kezded kapiskálni. MI csendben dolgozunk. Nagyon csendben. Álljunk neki!

EGYIK Álljunk.

MÁSİK *(leül)* Így.

EGYIK Te mit csinálsz?

MÁSİK *(már nagyon halkan)* Dolgozom.

EGYIK Úgy?

MÁSİK Úgy. *(Szünet)* Ül ide mellém! Ül ide, csak bátran.

EGYIK Jó. *(Leül mellé, mintha várakozna valamire)* Nos?

MÁSİK Mi... Nos?

EGYIK Ennyi?!

MÁSIK Ennyi.  
EGYIK Unalmas.  
MÁSIK Elárulok neked valamit. Én is olyan voltam, mint te, idealista, mint-  
ha nyú lett volna a fenekemben...  
EGYIK (*gúnyosan közbevág*) Nahát...  
MÁSIK Ne, ne... Csak hallgass végig! Nem fértem a bőrömben, de azután  
rájöttem.  
EGYIK És?  
MÁSIK Hunyd be a szemed!  
EGYIK Mire jó ez?  
MÁSIK Csak hunyd be!  
EGYIK Legyen...  
MÁSIK Már látsz valamit?  
EGYIK Hogyan láthatnék?  
MÁSIK Nyugodtan... Gondolj valamire!  
EGYIK (*egy pillanat múlva*) Gondoltam.  
MÁSIK És... látsz?  
EGYIK Igen, látom, hogy...  
MÁSIK (*közbevág*) Ki ne mondd, ki ne mondd!  
EGYIK De hát...  
MÁSIK Pont ez a lényeg! Nem szabad kimondanunk. Úgy kezdődik minden.  
EGYIK Azt hittem...  
MÁSIK Rosszul hitted! Nézz körül, mit látsz?  
EGYIK Már majdnem teljesen kivilágosodott. Ott áll az a rettenetesen  
poros...  
MÁSIK Állj!  
EGYIK (*észreveszi a félhomályból körvonalazódó ablakot*) És az ablak...  
MÁSIK Mondom, állj! Most rátapintottam a lényegre. Hát nem érted?  
EGYIK Nem én...  
MÁSIK Pedig értened kéne... Hallod? Közelednek! (*Zajok szűrődnek be*)  
Jönnek, hallod?  
EGYIK Hallom, de kik?  
MÁSIK Sohasem lehet azt tudni. És neked most nem mondtam semmit,  
és fogalmad sincs semmiről, világos?  
EGYIK Mint a nap. Hát ez az igazság... (*Belép az állapotos nő*)  
MÁSIK (*megkönnyebbülten*) Csak te vagy...  
NŐ Szevasztok.  
EGYIK Csókolom.

NŐ Ó...

MÁSIK Most helyezték át, onnan, ide.

NŐ Értem én azt, értem én...

MÁSIK Viszont ő nem érti. De remélem, beletanul.

NŐ A testfelépítését elnézve... (*Pásztázza*) én is remélem. Hány éves vagy, kisfiam, húsz?

EGYIK Huszonegy.

NŐ Akkor időnk, mint a tenger.

EGYIK Nem szeretnék tolakodó lenni... De mire?

NŐ Mindenre, mindenre!

MÁSIK Főleg arra, hogy beletanulj!

NŐ Ha ilyen hamar áthelyezték, azt jelenti, gyorsan belerázódik. Bizonyosan zseni.

MÁSIK Remélem, nem túlságosan. Tapasztalatom szerint, azokkal van a legtöbb baj.

NŐ Miért, mi nem voltunk zsenik? Előbb vagy utóbb úgyis megtörik.

MÁSIK Neked, biztos. Művezetők, államfők is hajoltak meg már előtted.

NŐ Sőt, maga a pátriárka!

MÁSIK De még mindig itt vagy közöttünk.

NŐ A hely szelleme... elvárásol. (*A fiúhoz*) Rá fogsz erre érezni.

EGYIK Biztosan...

NŐ Nemsokára gyűlés lesz.

MÁSIK Az, jó! (*A fiúhoz*) Élvezni fogod.

NŐ A jelenlegi kedvesem helyettese tartja.

MÁSIK A volt szeretőd!

EGYIK Tőle van a gyerek?

NŐ Még az kéne! A jelenlegi kedvesemtől.

EGYIK Ő meg a...

MÁSIK (*bizalmasan*) Ne faggasd!

NŐ Majd megtudod úgyis... Ő a macskaarcú!

MÁSIK (*színlelve*) Dehogy macskaarcú...

NŐ De... Tudom, mindenki így szólítja.

MÁSIK (*zavartan*) Csak híresztelés...

NŐ Így nevezik a háta mögött. A macskaarcú.

MÁSIK (*magában*) Itt a falnak is füle van...

EGYIK (*nevetve*) Macskapofa?

NŐ (*felháborodottan*) Nem macskapofa, macskaarcú! Nem mindegy...

MÁSIK Nehogy még egyszer macskapofának merd nevezni!

EGYIK Ő...

MÁSIK *(közbevág)* Ő irányít. Irányít itt mindent. Élet-halál ura.

NŐ Ugyan, őt is irányítják.

MÁSIK Nagyon felelősségteljes. *(A Nőhöz)* Komolyan mondtam.

EGYIK *(izgatottan)* Itt lesz a gyűlésen?

NŐ Nem az ő dolga. Ez a művezető úr dolga.

EGYIK Az egérfarkú...

MÁSIK Egérfarkú? Mért volna egérfarkú?

EGYIK Hát ha az igazgató úr macskaarcú, akkor a helyettese bizonyosan egérfarkú.

NŐ Nem, teljesen jellegtelen. Sajnos, erre csak később jöttem rá...

MÁSIK Olyan jellegtelen a művezetőnk, hogy még gúnynevet is képtelenség ráakasztani.

NŐ *(mosolyogva)* Egérfarkú... Ha jól belegondolok...

MÁSIK De hallgassunk! Nem azért vagyunk itt, hogy bárkit vagy bármit...

NŐ Legalábbis szemtől szembe...

MÁSIK *(közbevág)* Szemtől szembe?! A kertek alatt se...

NŐ Még a gondolataink kertje alatt se... *(Szünet)*

MÁSIK Azért néha jólesne...

NŐ Micsoda?

MÁSIK Tudod, jól odapírítani...

NŐ Nekem is. Viszont a vágyaink másról szólnak. Anélkül is lehetünk boldogok.

MÁSIK Sőt!

NŐ Megfizetnek?

MÁSIK Az igazság az...

NŐ *(közbevág)* Kit érdekel az igazság? Megfizetnek, vagy nem fizetnek meg?!

MÁSIK *(kiemelve)* Az igazság az... hogy megfizetnek.

NŐ *(a fiúhoz)* És téged is! Úgyhogy viselkedjünk. *(Bizalmasan)* Kisfiam, te meg nem hallottál semmit.

MÁSIK Már jönnek. *(Benyit a Művezető a dumással és a hallgataggal.)*

MŰVEZETŐ Jó reggelt kívánok mindenkinek! A gyűlést ezennel megnyitom. *(A fiúhoz)* Téged ismerlek, vagy nem ismerlek?

EGYIK Lehet.

MŰVEZETŐ Hát persze! Nemrég jöhettél át onnan. Én is dolgoztam ott, de itt sokkal jobb.

DUMÁS (*gépiesen*) A tehetségeket és az álmodozókat kiemelik, hogy hasznára váljanak...

MŰVEZETŐ Ez nem a mai gyűlés témája, amúgy köszönöm...

DUMÁS (*hadarva*) Bocsánat, bocsánat, de az egész ittlétünk célja ez. (*A Hallgatóhoz*) Ugye? (*A Hallgató erre némán mosolyog*)

MŰVEZETŐ Szóval, azért gyűltünk össze, hogy döntsünk az elkövetkezendőkről, mert feljebbvalóink eltökélt szándéka, hogy figyelembe vegyék akaratunkat és boldogulásunkat...

DUMÁS Vagyis, boldogok legyünk! Boldogok! (*A Hallgató tapsol*)

MŰVEZETŐ Köszönöm, köszönöm. Óhajainkat figyelembe véve, lenne-e esetleg valami?

DUMÁS Semmi! (*Gépiesen*) Folytatnunk kell azt az utat, amelyet elkezdünk. Tudjuk, részei vagyunk a folyamatnak...

MŰVEZETŐ (*közbevág*) Remek! Egyéb észrevétel? (*A Hallgatóhoz*) Neked? (*A Hallgató szélesen mosolyog*) Reméltem is!

DUMÁS Én felszólalnék, felszólalnék!

MŰVEZETŐ Már megint?! Jó lenne másokat is szóhoz...

DUMÁS (*izgatottan közbevág*) Rövid leszek. Csak annyit szerettem volna mondani, hogy minden a legnagyobb rendben. A legnagyobb rendben!

MŰVEZETŐ Köszönöm. Aranyos vagy. Másvalaki? (*Csend*) Kitűnő!

EGYIK Nekem...

MŰVEZETŐ ...igen?

EGYIK Lenne egy észrevételem.

MŰVEZETŐ Nocsak.

EGYIK Ahogy kinéztem az ablakon, észrevettem, az egyik ablakszem hiányzik. Pár szilánk viszont ott maradt belőle. Félek, nehogy megvágjuk magunkat. És kiégett a villanykörte. Hajnalban semmit sem látni.

MŰVEZETŐ Bocsánat, de ez nem egy, hanem két észrevétel volt. Megjegyezném, a villanykörte-problémán már dolgozunk hónapok óta, lekérvényeztük, és a kérvényezésnek előbb-utóbb meglesz az eredménye. Ami az ablakot illeti... Nem tudom, miről beszél.

DUMÁS Én sem.

MŰVEZETŐ Innen nézve, teljesen ép.

DUMÁS És tiszta. Mindig megmossák az ablakokat. Azért olyan világos itt minden.

MŰVEZETŐ (*fenyegetően*) Másvalaki szerint is be van törve az ablak?

MÁSIK (*habozik*) Legjobb belátásom szerint... Nincs.

MŰVEZETŐ *(a Hallgató felé)* És neked mi a véleményed? *(A Hallgató odamegy az ablakhoz, vigyorogva széttárja a karját.)*

MŰVEZETŐ Reméltem is.

EGYIK Hát optikai csalódás volna?

MÁSIK Illúzió, illúzió!

NŐ *(csábítóan)* Kisfiam, mivel ez az első, kihívásokkal teli napod közöttünk, kissé összezavarodtál, de holnap majd másképp fogsz látni.

DUMÁS Még a nyílászárók is kitűnően csukódnak. Egyáltalán nincs huzat.

Olyan a helyiség, akár egy vákuum. Nem panaszkodhat senki, hogy rossz az a körülmények. Ember meg nem fázik. Fűtenek, akár a pokolban.

MŰVEZETŐ Akár a pokolban!

EGYIK Én határozottan állítom, hogy...

MŰVEZETŐ *(kedvesen)* Maga túl fiatal, hogy határozott véleménye legyen.

EGYIK Csak jelezni szerettem volna...

MŰVEZETŐ Azért nagyon jól tette, hogy jelezte. Mi minden visszajelzést szívesen fogadunk.

DUMÁS Tanulni fogunk a hibáinkból. A hibára meg figyelmeztetni kell!

MŰVEZETŐ Még akkor is, ha tévedünk. Vagyis, ha a hiba nem is hiba, csak annak tűnik.

MÁSIK Illúzió!

EGYIK Nem tévedtem.

MŰVEZETŐ Dehogynem. Ön az egyedüli, aki így látja. Nem gondolja, mégis magában volna a hiba?

EGYIK Nem.

DUMÁS Egoista! Képtelen vagy felfogni, milyen következményekkel jár az egész közösségünkre nézve, ha e torz látásmód eluralkodna rajtunk, és megmértelyezne mindenkit?! Pláné, félretájékoztatni! Felelőtlen hebehurgyaság!

MŰVEZETŐ Higgadjunk le! Elfelejtjük, a fiú még új minálunk.

MÁSIK Nem sokáig. A szárnyaim alá veszlek, és te leszel a legjobb közülünk.

Tegyél ugyanúgy, mint én!

EGYIK Az olyan, mintha...

MÁSIK *(közbevág)* Mintha! Fején találtad a szöveget. Majdnem megfejtetted.

DUMÁS Ha közöttünk akarsz maradni, úgy kell gondolkodnod, mint mi, úgy kell levegőt vened, mint mi, sőt még az orrod is úgy kell kifújnod, mint mi!

EGYIK És ha másképp...

DUMÁS: Belső szabályzatunk értelmében pontosan lefektették, bárki bármit megtehet addig, amíg megengedik neki. És a szabályzatot ne próbáld kijátszani, mert nem lehet. Ehhez tartsd magad!

MŰVEZETŐ Ne legyünk már ilyen kemények. Vegyük figyelembe tapasztalatlanságát. Még mielőtt elszabadulnának a kedélyek, a gyűlést berekesztem, ha nincs senkinek semmiféle ellenvetése. Egyéb észrevétel?

MÁSIK Nincs.

DUMÁS (*habozik*) Hát... Hát... Nincs. (*A Hallgató is jelzi a fejével, hogy nincs*) Uzsonnaszünet!

MŰVEZETŐ Uzsonnaszünet! (*Mindenki távozik, a Dumást és a Művezetőt kivéve*) Te dumás!

DUMÁS Igen, főnök!

MŰVEZETŐ Értékelem hűségedet intézményünk szellemiségéhez, és méltán képviseled belső szabályzatunkat, de... szenvedélyességed indulatokat gerjeszthet. Ne érts félre! Elvi tisztánlátásod fontos számunkra, viszont heves viszonyulásod a fiúhoz konfliktust okozhat. Ha nekiesünk és növeljük benne az ellenállást, akkor annál később fog betörni. És a konfliktust nem szeretjük, mert az egyre csak nő, meg nő... És aztán kicsúszhat az irányítás, mindenki azt tesz, amit akar... Szeretnél ilyen világban élni? Egy... szegényebb világban?

DUMÁS Ígérem, ezentúl finomabban fogalmazok. Néha előtör a régi énem. Mindent egy csapásra szeretnék megoldani, mintha így működnének a nagy dolgok. Tudom: káros szenvedély. Nap mint nap azon vagyok, hogy ne ragadjanak el a destruktív érzelmeim, az összes idegszálamat megfeszítem, de hiába... Újra és újra elbukom. (*Majdnem sír*)

MŰVEZETŐ Fel a fejjel, pajtás! Sokat fejlődöttél, még a vezetőség is észrevette. Az a baj, hogy túl kemény vagy önmagadhoz és környezetedhez. Lazán tekintsünk előre, így könnyebben leküzdjük a gyengeségeinket. Ne lógasd az orrod, gyere, meghívlak egy vodkára!

DUMÁS Legyen inkább kettő! (*Mindketten el, majd Egyik, Másik érkezik.*)

MÁSIK Jobb nem tudni, mi zajlik a fejünk fölött, és milyen erők hatnak ránk. Mi végezzük el, amit kiszabtak, az egyéb terheket viseljük a feleteseink, elvégre azért vannak ott.

EGYIK Az átláthatóságot hangoztatják.

MÁSIK Hogyne, mindenkinek szíve joga belelátni.

EGYIK Akkor miért lesznek idegesek, ha firtatjuk?

MÁSIK Mert eszükbe jut a nyomás, mely vállukra nehezedik.

EGYIK Olyan nehéz?



MÁSIK Egyszer, ha odakerülhetsz a te képességeiddel, akkor meglátod. Voltam olyan pozícióban, tudom, miről beszélek. A nyomás elviselhetetlenül telepedett rám, meghátráltam, nem bírtam idegekkel. Oda kötél-idegek kellene.

EGYIK És most?

MÁSIK Most? Majdnem boldog vagyok. Igen, boldog!

EGYIK Nekem akkor sem fér a fejembe. Márpedig az ablak kitörött.

MÁSIK Nézőpont kérdése.

EGYIK Hát pont olyan bentről kifele nézve, mint kintről befele: törött.

MÁSIK Halkabban, halkabban, megzavarjuk mások munkáját.

EGYIK Nem is kiáltoztam.

MÁSIK Itt nagyon érzékenyek a fülek.

EGYIK Márpedig...

MÁSIK *(közbevág)* Idehallgass, ha ennyire marcangol az a fránya ablak, hát ird le. Attól kijön belőled az a sok izé... stressz. Könnyít majd a lelked. Feletteseink szerint is mindent le kell írni, mert csak így tudnak higgadtan és objektíven vizsgáldni. Ha nyikorog a szék: leírod, ha nedves a fal: leírod, ha náthás vagy: leírod!

EGYIK Jó, de előtte dolgozzunk!

MÁSIK Úgy van, dolgozzunk valamit! Építsük a jövőt! *(Leül)*

EGYIK Nos?

MÁSIK Elfáradtam, hosszú volt a nap, pihenjünk egy kicsit.

EGYIK Ma még nem csináltunk semmit.

MÁSIK Dehogynem fiacskám, úgy felkavartad az állóvizet, máris hivatalos levelet szükségeltetik írni. Nincs egy korty vodkád?

EGYIK Nincs...

MÁSIK Gyere, gyorsan kapjunk be egy pofa vodkát! *(A fiú vonakodik)* Gyere, csak gyere! Közben segíték megfogalmazni a beadványt. *(Mindketten el, közben belép az állapotos nő, mögötte a művezető)*

NŐ *(indulatosan)* Hagyjál békén!

MŰVEZETŐ Bocsáss meg! Hamut szórok a fejemre, csak fogadj vissza!

NŐ Fogadjalak vissza? *(Kitörve)* Fogadjalak vissza?! Miután eldobtál magadtól, mint egy rongyot?

MŰVEZETŐ Hibáztam, felfogtam: hibáztam, de ígérem...

NŐ *(közbevág)* Nem egyszer hibáztál, tubicám! Mikor rajtakaptalak azzal a fruskával... meg azzal a másikkal.

MŰVEZETŐ Még egyszer olyat nem teszek.

NŐ Hagyjuk!

MÚVEZETŐ Ne mondd, hogy nem volt jó! (*Tolakodik*)  
NŐ Hagyd abba, különben segítségért kiáltok!  
MÚVEZETŐ Kérlek...  
NŐ (*hidegen*) Ami volt, elmúlt. Most pedig menj a fenébe!  
MÚVEZETŐ A gyerek...  
NŐ A gyerek?  
MÚVEZETŐ Nem tőlem van?  
NŐ Szerencsére, nem.  
MÚVEZETŐ Később nehogy kiderüljön, hogy mégis tőlem van. Nem telik gyerektartásra.  
NŐ A művezetői béredből?! Még van pofád mondani?  
MÚVEZETŐ Nagyok a kiadásaim. A házbér...  
NŐ Meg a fruskáid! De megnyugodhatsz: nem a te gyereked.  
MÚVEZETŐ Történjen akármi közöttünk, én mindörökre imádni foglak.  
NŐ Persze...  
MÚVEZETŐ Igazán. (*A Nőhöz simul.*)  
NŐ Mondtam, sikítok! (*A férfi meghátrál*) Kihaszználád, hogy egy állapotot nem lehet állapotosan hagyni?  
MÚVEZETŐ Félreérintesz... Csak arra szerettelek volna kérni, említsd meg nála...  
NŐ Nála?  
MÚVEZETŐ Igen, nála.  
NŐ A... macskaarcúnál?  
MÚVEZETŐ (*zavartan*) Dehogy-dehogy macskaarcú, nagyon is jóképű, sugárzik belőle a diszkrét elegancia, igazi...  
NŐ (*indulatosan*) Nyögd ki már, mit akarsz?!  
MÚVEZETŐ Rengeteget dolgozom. Felterjeszhetne érdemfizetésre.  
NŐ Meglátom, tehetek-e valamit.  
MÚVEZETŐ Mindig lelkes támogatója voltam a nagy tervnek.  
NŐ A projektnek? A projekt már rég nem létezik. Azóta, amióta betettétek ide a lábatokat...  
MÚVEZETŐ (*közbevág*) A projekt, igenis létezik! Végigjártam a hadak útját, kitartottam, nem úgy, mint mások.  
NŐ (*gúnyosan*) Ó, hogyan.  
MÚVEZETŐ Az tart életben, hogy megvalósulhat. Azért kelek fel az ágyból, nap mint nap. Megérdemlem a hűségpénzt. Segítesz? (*A Hallgatóg mosolyogva bepillant a törött ablakon keresztül.*)

NŐ Gyönyörű napunk van, nemde? (*A Művezető észreveszi a leselkedőt, és sietve távozik*) Éljen a projekt!

MŰVEZETŐ (*kintről*) Éljen!

NŐ (*a Hallgatóhoz*) Szép vagyok? Ha szép vagyok, gyere be. (*A férfi bemász az ablakon*) A jövő ritmusa lüktet bennem. (*A hasára teszi a férfi kezét*) Érzed, hogy dobog a szíved? (*A Hallgató táncolni kezd*) A tam-tam egyre vadabb és vadabb lesz, elfojtott lázadó gondolataink (*A férfi egyre hevesebben vonaglik*), a megaláztatásaink, újra és újra lenyelt keserűségünk diktálják majd a tempót, míg szét nem repedek! Elfáradtam. (*Mindketten leülnek, a férfi a fejét a Nő hasára hajtja*) Mikor kijössz belőlem, legalább te merd kinyitni a szád! Addig is álmodjál tovább! (*Megsimogatja a férfi fejét*) Mert az a fiú sem fogja megváltani a világot, előbb-utóbb megtörik, mint mindenki más. Ilyen az emberi természet. Az igazi projekt erről szól: csendben belesimulni a masszába. Amíg megvolt hozzá a hitünk, addig mi is ellenálltunk. Mások ugye, jobbnak látták, ha továbbállnak. Mi viszont itt maradtunk. Vajon miért? Azért, mert ki kell tartani, vagy csak egyszerűen kényelemből, mert nekünk ez így is jó? Inkább hunyjuk be a szemünket, mert úgy elviselhetőbb. (*A férfihoz*) Elképzelhetjük életünk nagy projektjét, azt, hogy nemes célként küzdünk, vagy azt, hogy ez a gyerek akár a te gyereked is lehetne. Elménket nehéz megölni. Hiába hallgatsz, mint a sír, a tekinteted mégis olyan, mint a jól képzett pásztorkutyáé. Ott ég benne a tűz.

EGYIK (*kissé pityókosan érkezik a Másikkal*) Megvan! Az egész világ tudni fogja!

MÁSIK (*alig forog a nyelve*) Közhírré tétetik!

EGYIK És ha mégsem fogalmaztunk elég árnyaltan?

MÁSIK (*magára mutogat*) Az öreg ért hozzá. Egy egész halom petíciót, reklamációt vagy egyéb folyamodványt szerkesztettem már életemben. Ennél árnyaltabbak nem is lehetünk.

EGYIK (*hangosan énekel, a Másik hozzá tapsol*) Allons enfants de la patrie...

MÁSIK (*legényes ütemben*) Hu-ju-ju-ju-ju-ju-ju!

NŐ Csendesebben!

MÁSIK (*a terhes hasra mutat*) Bocsánat, nem tud aludni a kicsike. Tyütyürű-mütyürű...

NŐ Felferitek az egész intézményt! Azt rühellik a leginkább!

MÁSIK Igaz... Csend lesz, mint a temetőben... (*A fiúhoz*) Zipzár! Szóshártya... szószátyárság kizárva!

EGYIK Legfeljebb mint ez az úr, itt ni! (*A Hallgatóra mutat*)

MÁSIK Maximum! *(Csendben dudorászik)* Allons enfants de la patrie...

EGYIK És a projekt? Mindenki emlegeti, de senki nem magyarázza meg.

MÁSIK Hát... van is, meg nincs is.

NŐ Inkább nincs, mint van.

MÁSIK Azt ígérték, újraindítják.

NŐ Kényes kérdés. Papíron létezik, gyakorlatilag megszűnt. Ezt sem szeretik, ha firtatják.

MÁSIK Különösen ezt nem. A sajtótól vagy máshonnan kérdezősködnek, annyit mondhatunk, hogy nem nyilvános.

EGYIK Titkos?

NŐ Nem nyilvános. Jól kitalálták.

EGYIK Állampolgári jogom belelátni...

MÁSIK Bele is láthatsz, fiacskám. A papírokkal minden rendben.

NŐ Kár a gőzért, kisfiam, érinthetetlenek vagyunk.

MÁSIK Ezért a papírokra ügyelni kell. Pontosan kitölteni, leírni. Rendszeresen hangoztatják, a papírokat ne felejtjük.

NŐ A papírok tartanak össze minket, és kovácsolnak cinkos közösséggé. De most hallgassunk... *(Kis szünet)*

EGYIK Mintha huzat volna... Nehogy megfázzon, a maga állapotában. Az ablak a hibás.

NŐ Tényleg huzat van...

MÁSIK Az ablak, megint az ablak! Leírtuk, megfogalmaztuk, árnyaltuk, majd eldönti a jövő! Az ablakkal minden rendben... mert rendben vannak a papírjai. Innen kezdve, nem a mi dolgunk.

EGYIK Attól még huzat van!

NŐ Már nem érzem. Kinyithattak valahol egy ajtót... De visszazárták.

MÁSIK Nekem meg egyenesen melegem van. *(A Hallgataghoz)* Neked nincs meleged? Kíváncsi lennék a véleményedre! Mért nem szólsz egy szót sem?! *(A Hallgatag bárgyún mosolyog)*

NŐ Ne piszkáld! Lerekedt. Egy ideje hangdiétán van.

MÁSIK Vagy csak némán ellenáll... És közben az ideális munkaerőt tetteteli!

EGYIK Lehet, egyszerűen depressziót kapott a körülményektől. A körülményekért meg valakik felelősek!

MÁSIK *(felfortyan)* Kinek hiszed magad, kisfiam, hogy számonkérhetsz bárkitől is bármit? Csak úgy becsöppensz ide, és máris te hozod a szabályokat? Még nagyon sokat kell tanulnod, nagyon sokat!

EGYIK Elnézést kérek mindenkitől, már össze vagyok zavarodva.

MÁSIK Helyes! Azt jelenti, jó úton jársz. Eleinte mind össze voltunk zavarodva.

EGYIK A fejemben alig kóvályog az értelem. És a rekedtség is környékez. Ő miért rekedt le?

MÁSIK Csak úgy... Azóta úgy tűnik, jobban koncentrálsz a feladatra.

EGYIK A projektre?

NŐ *(mereng)* Talán. Mindenkinek más a feladata.

MÁSIK Mindenkinek más, és mégis ugyanaz! *(Belép a Macskaarcú)*

MACSKAARCÚ Jó napot, uraim! *(A Nőhöz)* Drágám... Meneget a munka, meneget?

NŐ Minden a legnagyobb rendben.

MACSKAARCÚ Ezt szerettem volna hallani. Szóval itt az új fiú. Beilleszkedett?

MÁSIK Igyekszik.

MACSKAARCÚ Láttam, reformokat szeretne bevezetni. Elolvastam a reklamációját.

EGYIK *(zavartan)* Én...

MACSKAARCÚ *(közbeváág)* Rajta vagyunk az ügyön, nyugodjon meg. De sajnos nem lehet mindent egyszerre elintézni. Vannak égetőbb problémáink is.

EGYIK Az égők...

MACSKAARCÚ Az égők?

EGYIK A villanyégők.

MACSKAARCÚ Hogyne, azok is, azok is... Ha már ilyen jól halad a munka, megérdemelnék egy kis pihenést. Állandó nyomás alatt nem lehet dolgozni. Menjenek és fújják ki magukat! *(Mindenkire el, kivéve a Nőt és a Macskaarcút)*

NŐ *(masszírozza a férfi nyakát)* Kikészültél?

MACSKAARCÚ Három órán keresztül kínoztak. Részletesen bemutatták, miről, hogyan kell jelentést írni.

NŐ A projektet említették?

MACSKAARCÚ A projekt miatt járunk el ilyen körülményesen. Ezért van az egész céccó.

NŐ Beindul újra?! Hisz megígérték!

MACSKAARCÚ Az a baj, hogy gyakorlatilag nem lehet újraindítani valamit, ami elméletileg be sem fejeződött. Majd, ha elkezdik a jóváhagyási procedúrát. Inkább hagyjuk! Amíg én távol voltam, sokat ólálkodott körülöttem a művezető úr? Ki nem állhatom azt az alakot.

NŐ Teljesen ártalmatlan. Viszont fizetésemelést ne adj neki. Folyamatosan lóg.

MACSKAARCÚ Túl rövid gyűléseket tart? Meg kell találni az arany közép-utat, nem győzöm eleget hangsúlyozni. Ha túl rövid egy gyűlés, hiányérzete támad az embernek, és kikíváncsoznak belőle olyan dolgok, amelyek mindenkit kellemetlenül érinthetnek. Ha meg túl hosszúra nyúlik, felvetődhetnek olyan kérdések, amelyekről különben fölösleges beszélni. Egy gyűlésnek addig kell tartania, hogy mindenkinek pont elege legyen belőle. Bizonyosan a fiút is a rossz gyűlés hatása készítette sötét polémiákra. A probléma engem különösen aggaszt. Talán jó lenne, ha elbeszélgetnél vele egy kicsit... érted?

NŐ Nehéz lesz. Igen ragaszkodik az elveihez. Idő kell neki.

MACSKAARCÚ Sajnos, időnk egyre kevesebb. Tehetnél róla, hogy változtasson rajtuk. Így kikerekedve is gyönyörű vagy. Kívánatosabb, mint valaha. *(Hízelegve)* Ki tudna ellenállni neked?

NŐ Ő más.

MACSKAARCÚ Talán nem tetszik? Tedd meg az intézményért, a projektért és... értünk. Hallgattasd el a fiút! Mert, ha nem tesszük meg a mi finom eszközeinkkel, akkor kibújik a szög a zsákból, és megteszi valaki más. Nekünk pedig annyi. Büszkeségből feláldoznád a biztonságunkat? Mindnyájan az utcára kerülünk! A te állapotodban... képzelted.

NŐ Látom, nincs más választásom.

MACSKAARCÚ Hát, nincs. Gondolj a gyerekekre. A gyermekünkre.

NŐ *(majdnem sírva)* Minden pillanatban rá gondolok.

MACSKAARCÚ Akkor jó. *(Megcsókolja, majd el)*

EGYIK *(érkezik a Másikkal)* Választ majd mikor kaphatok?

MÁSIK Hamarosan... vagy soha.

EGYIK És ha soha, akkor kihez forduljak?

MÁSIK Arra még nem volt eset.

EGYIK Hogy ne kapjanak választ?

MÁSIK Hogy valaki még panaszkodjon. Eddig szigorúan objektív, de minden esetben vidám hangvétellű beadványokat fogalmaztunk.

EGYIK A projekt még mindig nem tiszta előttem. Elvégre arra alkalmaztak, vagy nem?

MÁSIK Ne ezen törd a fejed, hanem tedd azt, amit mondanak.

EGYIK De nem mondanak semmit!

MÁSIK Akkor ne tegyél semmit.

EGYIK Mit keresek én itt...

NŐ Túl sok kérdés, mely előbb-utóbb válaszra talál! *(A Másikhoz)* Magunkra hagynál?

MÁSIK Eszem ágában sincs! Dolgoznunk kell!

NŐ Felsőbb utasításra!

MÁSIK Az más! *(El)*

NŐ *(sírást színlelve)* Végem! Nincs tovább. Utcára fogok kerülni!

EGYIK Mért kerülne az utcára?

NŐ Mert senki se szeret. Így terhesen, a kutyának sem vagyok elég jó!

EGYIK Pedig gyönyörű!

NŐ Így hagytak... aztán eldobtak maguktól a férfiak.

EGYIK A macsk... az igazgató úr is?

NŐ Kijelentette: ez az én terhem, nem az ő terhe. Immár nem kellek neki.

EGYIK Micsoda gazember!

NŐ Itt állok számkivetetten, minden támasz nélkül. *(A fiú nyakába borul)*  
Azt rebesgetik, hogy a temérdek reklamáció miatt leépítések következnek. Hol ez jelentget, hol az jelentget. Körmünkre fognak nézni, és én leszek az első, aki repül mint munkára alkalmatlan.

EGYIK Ilyet nem tehetnek!

NŐ *(vetkőztetni próbálja)* Dehogyan nem tehetnek. Mindenre képesek. Ismerem őket kívülről-belülről! Ahhoz, hogy egyeseket fizetni lehessen, másoktól meg kell szabadulni! A sok agitálás, referálás kapóra jön nekik. A kezükre játszol. *(Letepéri a fiút)* De minek panaszkodni, apellálni, mikor engedelmeskedni is lehet. És néha engedelmeskedni jó. Felejtsd el az ablakot, a projektet, és gondoljunk arra, mit adhatnánk egymásnak... most.

EGYIK Nem tehetem. Egyszerűen nem tudom kiverni a fejemből.

NŐ De miért?

EGYIK Magam sem értem.

NŐ Talán azt hiszed, az tesz emberré. Férfivá. Egy nyavalyát! Az tesz téged férfivá, ha itt most ketten... *(Betoppan a Művezető)*

MŰVEZETŐ Szóval így, szajha! Én már nem is vagyok jó neked, mi?!

NŐ *(hidegen)* Felsőbb utasításra teszem.

MŰVEZETŐ Aha! Mintha nem kívánnád a friss húst...

NŐ Azonnal menj ki! Megzavartál az ideológiai átnevelésben!

MŰVEZETŐ Feliratkozhatok konzultációra?

EGYIK Mit akarnak tőlem?

NŐ A lelkedet.

MŰVEZETŐ Tévedsz, neked elég a teste is.

EGYIK (*megrökönyödve*) A pokolba kerültem.  
MŰVEZETŐ Hogy volna itt a pokol, mikor olyan jól élünk? Egyesek még  
rendes fizetést is kapnak! Talán nem elégedett az úr... az extraszolgá-  
tatásokkal?! (*Megszorítja a Nő combját*)  
NŐ Ne merd még egyszer, mert megöllek!  
MŰVEZETŐ Nem hiszem, hogy nem kívánsz!  
EGYIK Hagyja békén a hölgyet!  
MŰVEZETŐ (*gúnyosan*) A hölgyet! Milyen szépen mondta: a „hölgyet”. A  
„hölgy” most velem diskurál. Várd ki a sorodat, zöldfülű, nem kaphatsz  
meg mindent egyszerre. Elvégre nekem is lehet ideológiám!  
NŐ De van egy kis gond.  
MŰVEZETŐ Milyen gond?  
NŐ Az ablak.  
MŰVEZETŐ (*rosszallóan*) Az ablak?  
NŐ Aggódnak miatta a felsőbb szinteken.  
MŰVEZETŐ A papírok szerint visszarakattuk, minden rendben!  
NŐ A fiú leírta, hogy mégsem.  
MŰVEZETŐ Leírta? Balzacnak képzei magát?! Ej-ej, kolléga, ne legyen  
olyan egoista. Gondoljon másokra is. Mert a maga tettei bárkire kihat-  
hatnak. Mért zavarja az ablak? Mindenki más simán átnéz rajta!  
EGYIK Az igazság...  
MŰVEZETŐ Az igazságból nem lehet lakást bérelni, májas hurkát tölteni  
vagy tűzifát venni, az igazságtól mindnyájan éhen halunk!  
EGYIK Egy ilyen jelentéktelen ügy...  
MŰVEZETŐ Jelentéktelen, akár egy hógolyó, elindul, aztán addig gördül és  
növekszik, míg életeket el nem sodor.  
NŐ (*a fiúhoz*) Te mondtad: jelentéktelen ügy. Akkor miért foglalkozol ve-  
le? Ne hagyd, hogy lavinává duzzadjon. Ha van szíved, nem bolygatod  
tovább.  
MŰVEZETŐ Nem érdemes. Nézze a jó oldalát a dolgoknak. Szoros kapcso-  
latot ápolhatunk a kollégáinkkal.  
NŐ És stresszmentesen lehet dolgozni.  
EGYIK A projekten?  
NŐ Azon is.  
EGYIK És még micsodán?  
NŐ Bármivel, amivel még megbíznak.  
EGYIK Még nem bíztak meg semmivel!  
NŐ Lehet, nem tartanak elég megbízhatónak. A feladatot ki kell érdemelni.



MŰVEZETŐ És ez a kis incidens az ablakkal, nem tesz jót a feladatnak.

Semmilyen feladatnak.

EGYIK Ha megpillantom...

MŰVEZETŐ (*közbevág*) Akkor nézzen máshová! Egyszerű: bámulja a plafont, a padlót, a falakat, bánom is én, hova téved a tekintete, csak azt az átkozott ablakot hagyja, ha már ennyire szúrja a szemét.

NŐ Vagy képzelj el valami megnyugtatót, harmonikust. Egy festményt, mely engem ábrázol, a fiammal az ölemben.

MŰVEZETŐ Hatalmas embertömeg zászlót lengetett és tapsolt. A tegnap álmodtam... Miért ne? Ezt is le lehetne festeni.

EGYIK Ehhez nincs képzelőerőm.

MŰVEZETŐ Magának nincs képzelőereje? Akkor miért helyezték volna ide?

EGYIK Nem tudom.

MŰVEZETŐ Mindenkinnek van képzelőereje. Még nekem is van. Erőltesse meg magát!

EGYIK Elegem van! (*Elrohan*)

MŰVEZETŐ Hová fut?

NŐ Jobb is így. Egyedül kell megértenie. Talán most fogja beadni a derekát.

MŰVEZETŐ Remélem, új emberként tér vissza. És te mikor adod be a derekadat, a csípődet, a combjaidat... (*Magához húzza a Nőt.*)

NŐ Kirúgatlak, te görény! (*Másik és a Dumás érkezik.*)

MÁSIK Pardon!

NŐ Jöjjenek, csak jöjjenek!

DUMÁS Nekem is jut egy kis püspökfalat?

MÁSIK Barom!

DUMÁS Azt nem te döntöd el, hogy egy nő mit akar. Jelen konfiguráció szerint, bárhol is tekintve, fontolóra vehetjük, hogy engem is akar.

MÁSIK Akar téged az ördög! Hova rohant az a fiú, olyan kétségbeesetten?

NŐ Megtörtént a felismerés. Még fel kell dolgoznia.

MÁSIK Nehogy felkösse magát. Ez élete legnehezebb pillanata.

DUMÁS Nem köti fel magát. Nálam egészen zökkenőmentesen ment, úgy szippantottam magamba az új irányelveket, mint csecsemő az anyatejet. A kétségeim egyáltalán nem szedimentálódtak, távoztak belőlem, mint a salak...

MÁSIK Mert te úgy hajlottál, mint a nád!

DUMÁS Nem hajoltam meg, csupán az egyéniségem könnyen formálható.

A mi szakmánkban ez előnyös. A fiúnak sem kéne úgy viselkednie, mint aki karót nyelt...

MŰVEZETŐ (*belevág*) Sokkal rugalmasabb hozzáállást követelünk meg. Az én időmben az irányelveket parancsszóra teljesítettük.

NŐ Neked nincsenek elveid, nem is voltak soha!

DUMÁS Ha nem volnának elvei, hogy vitte volna idáig a művezető úr? Ennyire nem blamáthatjuk a rendszert! Az éleseszűség meg az ideológiai tisztánlátás ragyogta be rögös, de magabiztos útját. Nemkülönben követendő!

MŰVEZETŐ Köszönöm, de jómagam is meg tudom védeni a becsületemet.

NŐ Becsületedet?! Röhögnöm kell! (*Beront a Hallgatag lélekszakadva, majd az ablakhoz siet.*)

MÁSIK Mi történt? Te jó szagú...

NŐ (*kinéz*) Felmászott a tetőre... (*Mindenki az ablakhoz nyomul.*)

MŰVEZETŐ Tényleg le akar ugrani...

DUMÁS (*hadar*) A nem megfelelő egyéniségnevelés szélsőséges megnyilvánulásokhoz vezethet intézményünkben. Ezért elkerülendő...

MÁSIK Fogd be! (*Kifelé*) Mássz le! Másszál le!

NŐ Menj arrébb, te szerencsétlen!

MŰVEZETŐ Nézni sem bírom!

DUMÁS Bármi lesz is a kimenetele, ezt nem fogják szó nélkül hagyni, és ezzel vége a jó hírünknek. Akárhonnan mérlegeljük, a konzekvenciát így is, úgy is leszűrik.

NŐ Vigyázz, te gyerek! Szegény marha. Valaki másszon már utána!

MŰVEZETŐ Még kitörném a nyakam! Különben tériszonyos vagyok. (*Le-kuporodik az ablak alá, mint egy nyúl.*)

DUMÁS A célszemélyt nem szabad megzavarni, mert ilyenkor vetemedhet a legkétségbeesettebb mozdulatokra. Nyugtassuk meg, majd tereljük el a figyelmét, akkor talán lesből...

MÁSIK Ne pofázz annyit, hanem segíts!

DUMÁS Én? Miért pont én? Én elméleti alkat vagyok, a tetteket inkább másra bízom.

NŐ Menj a fenébe! (*Elsiet, a Másik meg a Hallgatag követi.*)

DUMÁS (*kis szünet után, kitekint*) A rohadt életbe...

MŰVEZETŐ (*nem mer odanézni*) Mit csinálnak?

DUMÁS Nekiveselkedett a tűzlétrának. A nagy hasával!

MŰVEZETŐ Állapotosan? Megbolondult?! Agyára mentek a hormonjai!

DUMÁS (*mint aki futballmeccset közvetít*) A többiek követik a létrán. A koldgina gyors léptekkel szaporázza felfele, közben a hasát tolja előre. Mögötte lemaradnak. A fiú arcán rémület ül ki, mikor megpillantja az

áldott állapotban lévő munkatársunkat, majd felé nyújtja a kezét és...

*(Csend)*

MŰVEZETŐ És?

DUMÁS Leszállt a köd. Nem látni semmit.

MŰVEZETŐ Semmit?

DUMÁS Vastag ködfüggönybe burkolóztak. Jaj!

MŰVEZETŐ Mi történt?

DUMÁS Lényegtelen. Egy szilánk megszúrta a kezem.

MŰVEZETŐ Talán inkább szálka.

DUMÁS Lehet, hogy tényleg szálka volt. Ó!

MŰVEZETŐ Még egy szálka?

DUMÁS Nem! Látom őket! Mintha ülnének... Mind feljutottak a tetőre.

MŰVEZETŐ És most?

DUMÁS Perspektivikusan befellegzett... Né, újra látom őket! Határozottan ülnék.

MŰVEZETŐ És...

DUMÁS Kisütött a nap. Az eget bámulják.

MŰVEZETŐ Csak ennyi?

DUMÁS Ennyi.

MŰVEZETŐ Nem akarnak lejönni?

DUMÁS Nem. Láthatóan élvezik.

MŰVEZETŐ Jobban érezném magam, ha már lemásznának. Nehogy még tömeges öngyilkosságot kövessenek el.

DUMÁS Az már végérvényesen tönkretethetné a boltot. Ezelőtt is történetek hasonló esetek, de valahogy mindig sikerült elsimítani. Most olyan furcsa érzésem támadt...

MŰVEZETŐ Furcsa?

DUMÁS Valahogy benne van a levegőben...

MŰVEZETŐ Ne fessük az ördögöt...

DUMÁS Végre! Elindultak.

MŰVEZETŐ *(rémülten)* Merre?

DUMÁS Lefele.

MŰVEZETŐ Az jó.

DUMÁS Hopp!

MŰVEZETŐ Hopp?

DUMÁS A fiú elvétett egy létrafokot. De sikerült megtámasztania a lábát az alatta lévő fején. Idetekinthetsz. Leértek.

MŰVEZETŐ Szent jó szag! Közel voltunk.

DUMÁS Rendkívül közel! Gyűlést! Gyűlést kell összehívni!  
MŰVEZETŐ Nem hagyhatjuk szó nélkül!  
DUMÁS A kiszivárogtatásnak meg gátat szabunk! Ha valakinek böki az oldalát, hát bökje, de ne az egész ország-világ előtt.  
MŰVEZETŐ Valakiknek bizonyosan böki.  
DUMÁS Gyógyírt a lelkükre, és propagáljuk az őszinteséget!  
MŰVEZETŐ Annyira, hogy kinyíljon a szelep.  
DUMÁS A szelep? Esetleg, tudod... Pandora szelencéje...  
MŰVEZETŐ Na-na! Az a doboz, vagy micsoda, tele kukacokkal? Elég egy szelep, egy iciri-piciri szelep, és máris csökken a nyomás...  
DUMÁS Sírják ki magukat a vállunkon, aztán megint csendesebb vizekre evezhetünk.  
MŰVEZETŐ Indulatok nélkül.  
DUMÁS Remekül értesz a tűzoltáshoz. Ravasz! Nemhiába vagy te művezető. Erre születni kell.  
MŰVEZETŐ Aranyos vagy.  
DUMÁS Mire mennék nélküled? Látszik, hogy már az anyatejjel magadba szívtad a művezetői hitvallást. Így lett belőled osztályon felüli művezető.  
MŰVEZETŐ Köszönöm, de talpnyalás nélkül is tisztában vagyok a képességeimmel.  
DUMÁS Ebben tévedsz. A talpnyalás az egymás iránti kedvességünk kifejezése, akár a karácsonyi ajándékozás. Mint a szeretet bármelyik jelét, ezt is meg kell tanulni befogadni. Ki minél hamarabb dolgozza fel, annál messzibbre jut. Te azért nem vagy még vezérigazgató, mert a talpnyalást nem tudod megfelelően értékelni.  
MŰVEZETŐ Nem tanúsítok elég empátiát a beosztottjaim iránt?  
DUMÁS Előfordul.  
MŰVEZETŐ Szóval, egy tapló vagyok?  
DUMÁS Úgy is lehet mondani.  
MŰVEZETŐ Én igenis, vigyázok a beosztottjaim lelki világára! A fiút is tironítottatok el!  
DUMÁS Nem volt mit elrontani. Így érkezett. Gyárilag hibásan. Nem tehetünk semmiről. Bocsánat!  
MŰVEZETŐ Nem... Én kérek elnézést, az események hatására elragadtattam magam. Általában nem szoktam.  
DUMÁS Engem is felkavart. Ezért olyasmit mondtam, ami nem helyénvaló.

MŰVEZETŐ De, de igazad volt. Egy jó vezetőnek, bármilyen körülmények között, önkritikát kell gyakorolnia. Mások előtt viszont sohase kritizálj, mert kirúglak! A fölöttesedet nem hozhatod nyilvánosan megalázó helyzetbe... De a barátságod pótolhatatlan, és megengedem, ha kedved szottyan, ezen túl bármikor nyalhatod a talpam.

*(A tetőt megjártak érkeznek.)*

MÁSIK Hallelúja!

NŐ Túl vagyunk rajta!

HALLGATAG *(suttogva)* Pampara-pam-pam-pam!

MÁSIK Olé!

EGYIK Megvilágosodtam!

MŰVEZETŐ *(összecsapja a tenyerét)* Végre!

DUMÁS Már majdnem felkészültünk a legrosszabbra.

MŰVEZETŐ Épek, egészségesek, mondtam, hogy nem lesz semmi baj.

DUMÁS Azt hittük, mind levetitek magatokat onnan!

MÁSIK Mért tettünk volna ilyet?

DUMÁS Mert meggyőzött a fiú.

NŐ Ő sem akart leugrani.

MŰVEZETŐ Nem? Akkor miért mászott oda fel?

EGYIK Magányra vágytam.

MŰVEZETŐ A háztetőn?

EGYIK Tisztább a levegő, és messzire ellátni. Gondolatokra sarkal, ha körültekintek.

MÁSIK Észlelni a fejlődést. A toronyházakat, melyek egyik napról a másikra kibújnak a földből.

NŐ És bezárták a régi kuplerájt.

MÁSIK Le fogják bontani. Helyette felhúznak egy hatvanemeleteset.

HALLGATAG *(fojtott hangon)* Hurrá!

MŰVEZETŐ Örömmel tölt el, hogy eme kis incidens...

DUMÁS Ami nem is volt incidens!

MŰVEZETŐ ...szerencsésen zárult, és szeretném, *(A fiúhoz)* ha megosztaná mindannyiunkkal megvilágosulásának folyamatát.

DUMÁS Azt az élményt, amikor a friss eszmék utat törnek maguknak...

MŰVEZETŐ Hagyjuk szóhoz jutni a fiút! Nos?

EGYIK Tudom.

DUMÁS Na, mit tud, mi tud?

MŰVEZETŐ Türelmesen, nehogy elfelejtse... Tehát?

EGYIK Tudom.

MÚVEZETŐ Ezt már mondta.  
EGYIK Tudom, miért vagyok itt.  
MÚVEZETŐ Szent jó szag!  
DUMÁS Erre a pillanatra várunk, mióta betetted a lábad. Olyan boldogság tölt el, mintha gyermekem született volna.  
MÚVEZETŐ (*a fiúhoz*) Gratulálok! Ezennel bajtársunkká értél, ünnepi gyűlést hirdetek a tiszteletedre.  
DUMÁS Gyűlést, gyűlést!  
MÁSİK Úgy van, tartsunk gyűlést!  
MÚVEZETŐ És vegyük fel a jegyzőkönyvbe!  
DUMÁS Kitűnő ötlet! Eddig többnyire csak unalmas és sematikus eseményeket vezethettünk be, vagy éppen értelmetlen egymásnak feszüléseket, de most végre egy igazi, őszinte optimizmusra okot adó tényt is elkönyvelhetünk, mindenféle kozmetikázás, vagy eufemizálás nélkül.  
MÚVEZETŐ Azért óvatosan az őszinteséggel! Mindenesetre, vegyük jegyzőkönyvbe!  
MÁSİK Csodájára jár majd a világ.  
HALLGATAG (*viszafogottan*) Hipp-hipp!  
DUMÁS Jegyzőkönyvünk dísze lesz!  
MÚVEZETŐ Kis figyelmet! A gyűlést megnyitom. (*Ünnepélyesen*) Kedves munkatársak... Nem jegyzeteli valaki?  
DUMÁS Én majd írom, hol a jegyzőkönyv?  
NŐ A titkárságon. De mára bezárták. Lejárt a munkaidejük.  
DUMÁS Nem baj, bevezetjük utólag.  
MÚVEZETŐ Kedves egybegyűltek! A pillanat hevében nincs rá szó...  
DUMÁS (*közbevág*) Nekem van: rendkívüli!  
MÚVEZETŐ Nem eléggé lendületes...  
MÁSİK Közhelyes...  
DUMÁS Akkor legyen felbecsülhetetlen! A felbecsülhetetlen, szerintem jó lesz.  
MÚVEZETŐ A fenébe! Ha nem kotyognál annyit bele, talán végig tudnám...  
Tehát... (*Köszörüli a torkát*) felkérem az ifjú kollégát, osszon meg pár gondolatot életének eme fontos mozzanatáról.  
MÁSİK Bátran, édes fiam, csak bátran.  
EGYIK Azért vagyok itt... hogy változtassak. (*Dermedt csend*)  
MÚVEZETŐ (*kis idő elteltével*) Minek változtatni, nem jó úgy, ahogy van?  
DUMÁS Mégis, mi ellen van kifogásod, megfizetnek, nem?  
EGYIK (*banyagul*) Meg, de ki van törve az ablak.

NŐ Fiacskám...

MÁSIK Édes fiam...

MŰVEZETŐ Az ablak, megint az ablak! Verje ki az ablakot... a fejből!

MÁSIK Azt hittük...

HALLGATAG (*visszafogottan*) Ujjujjjj!

MÁSIK Illúzió, illúzió!

DUMÁS Te, te kis taknyos!

MÁSIK Megérdemelnél egy nagy, atyai pofont!

NŐ Ajj! (*Görcsbe rándul a teste.*)

HALLGATAG (*sejtelmesen*) Ujjujj!

MÁSIK A baba! Jön a baba!

DUMÁS A mindenit! Ez több kettőnél!

MÁSIK Ikrek lesznek?

DUMÁS Nem tudom, de a helyzet felettébb kritikus. Viszont némi derúlásra ad okot. Szerintem, ha a bekövetkező eseményeket jegyzőkönyvbe vesszük, új színben tüntetné fel a vállalatunkat. (*Körbeállják a nőt, kivéve a Művezetőt, akit megint a rosszullét kerülget.*)

MŰVEZETŐ Szülni fog, uramisten, szülni fog! Oda sem merek nézni, nem bírom a vér látványát.

DUMÁS Nem is vérzik.

MŰVEZETŐ Hamarosan fog!

MÁSIK Lélegezzen mélyeket! (*A Művezető nagy levegőt vesz.*) Nem maga, marha!

MŰVEZETŐ Én, marha?! (*Kifújja a levegőt.*)

MÁSIK Most nyomjon!

DUMÁS (*az üzemvezetőhöz.*) Ne féljen, még a vize sem ment el!

HALLGATAG (*suttogva*) Hó-rukk, hó-rukk!

DUMÁS (*mint sportkommentátor*) ...és nemsokára érkezik a reménysugár, az új évezred gyermeke. Még egy utolsó nekifutás, egy utolsó nagy löket, hogy megpillantsuk... (*Csend*)

NŐ Nem akar kijönni...

MÁSIK Visszament.

NŐ Majd máskor. (*Feltámolyog*)

MÁSIK Vigyázz!

NŐ Semmi bajom.

MÁSIK Biztos?

NŐ Biztos. Már elmúlt.

DUMÁS A remény késik.

NŐ Nem jött el az ideje.  
DUMÁS Mégse vegyük fel a jegyzőkönyvbe.  
MŰVEZETŐ Pedig megírhatták volna az újságok...  
DUMÁS (*mintha idézné*) ...rendkívüli, mi több, felbecsülhetetlen esemény-  
nek voltunk...  
HALLGATAG (*elkiáltja magát*) Lári-fári, hu-hu-hú! (*Döbbenetn nézik.*)  
NŐ (*a Hallgataghoz*) Jól vagy?  
DUMÁS Ritkán ennyire beszédes.  
MÁSİK Kihoztuk a sodrából.  
NŐ Csalódott szegény.  
MŰVEZETŐ Én is csalódott vagyok. Már azt hittem...  
MÁSİK Illúzió, illúzió!  
EGYİK (*a Nőhöz*) Nagyon ránk ijesztett. Ne hívjunk orvost?  
NŐ Nem szükséges.  
EGYİK Földbe gyökerezett a lábam. Máskor is előfordult már?  
NŐ Nem. Úgy látszik, bizonyos dolgoknak még nem szabad napvilágra ke-  
rülniük.  
MŰVEZETŐ Azt javaslom mint üzemi előljáró, igyunk erre az ijedtségre!  
MÁSİK Én fizetetek! (*Belekarol a Nőbe.*)  
NŐ Nem tudom, hogy az én állapotomban...  
DUMÁS Gyűjteni kell az anyatejet, vagy nem kell gyűjteni?! (*Mindnyáján  
leindulnak, kivéve a fiút.*)  
MÁSİK Te nem jössz velünk?  
EGYİK (*elgondolkodva*) Nem, nem... fáj a fejem. Azt hiszem, ma már ele-  
get ittam.  
MÁSİK De aztán semmi butaság!  
(*A fiú egyedül marad, nemsokára megjelenik a Macskaarcú*)  
EGYİK Igazgató úr...  
MACSKAARCÚ Szólíthatsz nyugodtan macskaarcúnak.  
EGYİK De...  
MACSKAARCÚ Semmi „de”, tudom, így neveznek a hátam mögött. Engem  
nem zavar. Sőt, megtisztel. És vajon miért neveznek macskaarcúnak?  
Mert szép hosszú a bajszom? Vagy mert olyan cukin tudok pislogni?  
Azért neveznek macskaarcúnak, mert ha szemébe nézek egy alkalma-  
zottnak, nyomban elhűl benne a vér, és sarokba szorított kisegérnek érzi  
magát, akit bármely pillanatban felfalhatok. Ugyanakkor, ha engedel-  
meskedik, még lehetek barátságos, sőt, egyenesen hízelgő... nos, melyik  
macskaarcomat mutassam?



EGYIK Igazgató úr, valami nincs rendjén.

MACSKAARCÚ (*mérgesen*) Keressük a kákán a csomót?! Keressük. Én vállalom a felelősséget. Mindenért, ami ebben a kócerájban történik, csakis én vagyok a felelős. Ha leszakad a rohadt budilehúzós, én vagyok a felelős, és ha valaki rosszul nyeli le a sörét és megfullad, azért is én vagyok a felelős. És tudod, miért vagyok én a felelős? Mert azok, akik ide tettek, megbíznak bennem! Tehát, ha én azt mondom, hogy egy ajtó csukva van, akkor csukva van, vagy az ablak nincs betörve, akkor nincs betörve! Viszont demokráciában élünk... Bárki bármit igényelhet, kérvényezhet, jelenthet... Megoldás mindenre van. Még mindig kitart a véleménye mellett, amit megfogalmazott a reklamációjában?

EGYIK Igen.

MACSKAARCÚ Akkor drasztikus lépésekre kötelez az ügy megoldása érdekében.

EGYIK Örömmel fogadná mindenki.

MACSKAARCÚ Azt kétlem. És sok szerencsét, szüksége lesz rá. (*Menne*)

EGYIK Várjon!

MACSKAARCÚ Nocsak, meggondolta magát?

EGYIK Nem erről van szó... gondoltam, jobb, ha tudja... Majdnem apa lett... A társa szülni készült...

MACSKAARCÚ És?

EGYIK Végül nem jött napvilágra.

MACSKAARCÚ Kár. Az újságok szenzációként kezelték volna. De itt rajtam kívül senki nem képes valamit rendesen végigcsinálni. Talán szülni is én szüljek?

EGYIK Nagyon szenvedett. Rövid ideig, de szenvedett.

MACSKAARCÚ Ilyenkor az a dolga. Ha többet szenvedett volna, már megvolnánk! Még valami?

EGYIK Direktor úr... ha felvilágosítana... sokakat végigkérdeztem már, de még senki nem szolgált érdemleges válasszal arról, hogy miből is áll a... projekt.

MACSKAARCÚ Mi fán terem?

EGYIK Hát...

MACSKAARCÚ Eszik-e vagy isszák? Jön-e vagy megy?

EGYIK Miről is szól...

MACSKAARCÚ Tömören? A fejlődésről.

EGYIK Pletykálják, hogy nem működik...

MACSKAARCÚ Hazugság! Működik, csak... nem fejlődik. S miért nem fejlődik? Ezer oka lehet, amit nem lehet csak úgy egyszerűen kifejtteni. Viszont ígéretet tettek arra, hogy újra fejlődés lesz.

EGYIK Mikor?

MACSKAARCÚ Hamarosan. Ahogy jóváhagyják. Amint lesz rá keret. A költségvetéstől függ minden. Ezért járunk el holmi villanykörtékkel meg ablakokkal olyan körültekintően. A költségvetésre vigyázni kell! Együtt! Akár a fáklyavivők a lángra!

EGYIK De prométheuszi hitvallással...

MACSKAARCÚ Ne szimbolizáljon, kolléga! Átlátok én a szitán! És főleg ne reménykedjen! A fény nem érdekel senkit, hacsak nem a pénz csillogása vakítja... A tehén is magasról tesz arra, hogy külterjes vagy belterjes, attól boldog, ha megetetik. Én is milyen vígan élnék, ha csupán egy tehénfarmot igazgatnék. A tehéntartás egzakt tudomány. Előre tudni, mekkora trágyadomb halmozódik fel a hétvégére. De itt mindenkinek van lelkivilága. Minden áldott este szorulások közepette fekszem, mert sejtelmem sincs, melyik alkalmazottam fogja éppen keresztülhúzni a számításaimat. Olyan hajót irányítok a viharban, melynek se kormányja, se vitorlája, s közben folyamatosan merni kell belőle a vizet, különben elsüllyed.

EGYIK Már rég elsüllyedt.

MACSKAARCÚ Azt nem te döntöd el, kolléga, de még csak nem is én. Ha majd ott fenn úgy határoznak, hogy elsüllyedt, akkor elsüllyedt. De addig körömszakadtáig evezünk.

EGYIK Próbáltam, nem megy. Kérem a visszahelyezésemet.

MACSKAARCÚ Ilyen könnyen feladja, fiatalúr? Sebaj, legyen. Könnyen elintézhetem. Áthelyezhetem, akár a világ túlsó felére is. Sőt, melegen ajánlom, oda menjen.

EGYIK Én csak a régi munkakörömbe szeretnék visszakerülni.

MACSKAARCÚ Azt már nem lehet, kompromittálná a vállalatunkat. Még elhintené a hazugságait, kétségeket ébresztene, megosztottságot szülne, és nem vehetnék elejét a helyi kiszivárogtatásnak. Húzzon el minél messzebbre, a hírért se halljuk többé! Vagy... marad és alkalmazkodik... Gondolja meg!

EGYIK Már átgondoltam... Eltökélt szándékom, hogy változtassak.

MACSKAARCÚ Akkor viselje a következményeit. De hozzám ne jöjjön többé panaszkodni! A viszontlátásra, vagy menjen Isten hírével! *(El)*

EGYIK Éljen a szabadság! Rohadt egy helyzet... *(Magában)* Mitévő legyek?

MÁSIK (*betámolyog*) Gyere a kocsmába!  
 EGYIK Nem megyek. Nem old meg semmit.  
 MÁSIK Dehogynem. A nagy gondolatok a kocsmában születnek!  
 EGYIK Nem jövök, szükségem van a józan ítélőképességemre.  
 MÁSIK Azzal nem mész semmire. Itt nem.  
 EGYIK Te is sokat ittál. Abba kéne hagynod.  
 MÁSIK A feleségem szokta megmondani, mikor hagyjam abba. De mivel nincs itt, hát...  
 EGYIK Gúzsba kötnek a lehetőségeim. Elbizonytalanodtam. Nem tudok dönteni.  
 MÁSIK Inni mindig lehet.  
 EGYIK Más út nincs?  
 MÁSIK Van, de az járhatatlan. Illúzió, illúzió!  
 EGYIK Az emberség, meg az igazságosság? Állítsuk szembe a tényekkel! A sörszagú leheleteddel, hogy itt állsz előttem, és alig forog a nyelved. Ez a valóság nem túl szívderítő.  
 MÁSIK Édes fiam, te megvetsz engem. Az nem jó. Nem helyes.  
 EGYIK Félreéreted...  
 MÁSIK Nem akarsz te közénk tartozni... Értem én... Derogál.  
 EGYIK Ilyet nem mondtam...  
 DUMÁS (*betántorog*) Csiripelnek a madarak.  
 EGYIK Csiripelnek?  
 MÁSIK Valami készül.  
 DUMÁS Fontos döntést hoztak.  
 MÁSIK Miről?  
 DUMÁS Még nem tudni. De rebesgetnek valamit.  
 MÁSIK Ugyan, mindig rebesgetnek valamit, aztán mégis minden úgy marad, ahogy volt.  
 EGYIK És ha mégsem?  
 DUMÁS Itt nem mozdul előre semmi. Gyere inkább a...  
 MÁSIK Nem, ő nem jön velünk. Nem komálja a társaságunkat. (*Mindketten el*)  
 EGYIK Én igazán... Éljen a szabadság... Talán nekem is formalinba kéne áztatnom az agyam, és olyan nagy szavakat hangoztassak, melyek már semmit sem érnek, ha felszáll a rózsaszín köd. A változás nemcsak az égis éró épületek sokasága, hanem a szívünk mélyén pislákoló mécses, hogy jók és hasznosak lehetünk. El kell hinnünk, hogy képesek vagyunk túlmutatni a sötétségen, az emberi butaságon és vadállati vérszomjún-

kon. De ezek is csupán üres frázisok... Jobb lett volna, ha inkább velük tartok.

MŰVEZETŐ (*betekint az ablakon*) Te... te nyavalyás!

MÁSIK (*szintúgy*) Édes fiam, neked befellegzett!

NŐ (*kintről*) Bitófára!

MÁSIK (*benyúl, mintha el akarná kapni a fiút*) A keselyúk fognak szétmargolni!

DUMÁS (*az ablakból*) Halál rád!

MÁSIK A csinos kis petíciód hallgató fülekre talált!

DUMÁS Kitalálták, hogy teljesen felújítják belülről az intézményt!

EGYIK Végre!

DUMÁS De úgy szereztek rá keretet, hogy visszavágták a fizetéseinket.

MÁSIK Újra csórok leszünk!

NŐ Miből fogom a gyerekeket felnevelni, te kis... görény!

MÁSIK Nyomorba döntötted az életünket!

EGYIK (*rémülten*) Te fogalmaztad meg!

MÁSIK De te írtad alá! Különben sem hittem volna, hogy következménye lesz. Itt soha semminek nem volt még következménye!

MŰVEZETŐ Ezért te vagy a hibás, és meglakolsz!

DUMÁS Pusztulj, rohadék!

MÁSIK Jobb lett volna hallgatni!

NŐ Meg behunyni a szemed!

DUMÁS Megfojtalak! (*Mindenki megpróbálja az ablakon keresztül elkapni a fiút.*)

NŐ A májadból lakmározzanak!

MÁSIK Harmincezer évig! Harmincezer évig!

EGYIK Nem ezt...

DUMÁS Nyírjuk ki!

EGYIK Tényleg nem ezt...

NŐ Nincs kegyelem!

EGYIK Hallgassatok meg!

MŰVEZETŐ Márpedig te fogsz hallgatni!

DUMÁS Mindörökre!

NŐ Nyuvasszuk meg, mielőtt a sasok felzabálnák!

MÁSIK Végezzünk vele!

EGYIK Olyan voltál nekem, mint az apám...

MÁSIK Most hóhérod is leszek!

EGYIK Én csak jót akartam... a jót! Hát legyen...

NŐ Nincs kegyelem! *(Dühödt ordibálás kíséri.)*

EGYIK Hát legyen... itt így is, úgy is értelmetlen lett volna az életem. *(A kiáltás állati hörgésbe csap át, és könyörtelenül rázzák az ablakot.)*

HALLGATAG *(betekint a színpad felől, majd a fiú felé int, és halkán megszólítja)* Gyere ide! *(A fiú tétovázik)* Ne félj, gyere csak bátran!

EGYIK Itt vagyok... Tégy velem, amit akarsz.

HALLGATAG Nem bántalak. Segíteni jöttem.

EGYIK Te?

HALLGATAG Igen, én.

EGYIK Mért segítenél?

HALLGATAG Mert az ablakot... én törtem be. Nem bírtam a feszültséget.

Tudod, úgy érkeztünk ide, hogy részese lehetünk a nagy projektnek. Nemzetmentési tervet fogunk kidolgozni, meg hasonlók. Új energiaforrást kísérletezünk ki, megtisztítjuk a folyóinkat, meggyógyítjuk a betegeinket. A legélesebb gondolkodókat, kutatókat gyűjtötték be mindenhonnan, hogy a közös álmot teljesítsük. Csakhogy hirtelen elfogyott a pénz. Gyorsabban, mint gondoltuk volna. Hova lett, biztosan nem tudni, és figyelmeztettek, ne nagyon kérdezősködjünk. Végül a programot befagyasztották, és választás elé állítottak: vagy elmegyünk innen jó messzire, vagy hallgatunk, és cserébe megemelik a béreinket. Sokan maradtunk... De nemcsak kényelemből. Sokáig hitegettek, hogy újraindítják a programot, de aztán, hogy nem lett belőle semmi, nagy részünk belenyugodott, viszont én képtelen voltam, mert én tényleg hittem a nagy projektben... Ha én is elmegyek, akár Nobel-díjra is felterjesztenek... De maradtam. Most már késő. Számodra viszont nem. Hát ezért segíték.

EGYIK Itt semmi remény?

HALLGATAG Egy idő után újabbak érkeztek, de nem orvosok, közgazdászok, statisztikusok vagy félnótás filozófusok, hanem valakiknek a valakije. Ezeket meg azért vették fel, hogy vigyázzanak a hallgatásunkra. De szorgalmazták tovább a jobb képességű emberek toborzását is a vállalatunknál, mert rájöttek, hogy így könnyebben lehet őket pórázon tartani. Így kerültél ide te. Az elnémítás projektjébe, ahol vigyáznak rendszeren, nehogy rosszkor törjük a fejünket, rossz helyen. A tétlenség, a szabad akarat gyakorlásának kudarca, vad, belterjes marhákká gyúrt át. Mire rájöttem, nem volt visszaút. Még utoljára összeszedtem emberi mivoltomat, hogy kitörjek. Sóvárogva tekintettem ki az ablakon a fény felé... Aztán azon kaptam magam, hogy átlépek rajta, de az ablak zárva

volt... Üvegszilánkok hullottak a földre, és azt hittem, örökre elhallgatók. A többiek is hallgattak, mintha nem történt volna semmi. Mert ez volt a feladatunk. Hallgassunk. És én lettem a legnépesebb mind közül.

EGYIK Mostanáig. *(A háttérben falkaként kezdenek üvölni.)*

HALLGATAG Fussál, amíg megteheted! *(A közönség felé mutat)* Arra egérutat nyerhetsz! Menekülj, és tedd hasznossá magad! *(A fiú el, közben a többiek szétszedik az ablakot, és bemásznak rajta.)*

MŰVEZETŐ Dolgozzunk!

MÁSIK Úgy van, dolgozzunk!

DUMÁS Valamiért nagyon elfáradtam...

NŐ Én is...

MÁSIK A te állapotodban, nem is csoda...

MŰVEZETŐ Valahogy én sem érzem túl jól magam...

DUMÁS Akkor tartsunk egy kis szünetet. Irány a kocsmá!

*Vége*